

# การบริหารงานการจัดการศึกษาวิชาชีพพระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

วินัย มาตา <sup>1/</sup> ศรีเพ็ญ พลเดช <sup>2</sup>

<sup>1</sup> นักศึกษาปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, ประเทศไทย

<sup>2</sup> อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, ประเทศไทย

อีเมล : winaimata@gmail.com

## บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เกี่ยวกับการบริหารงานการจัดการศึกษาวิชาชีพพระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามสถานภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ตอบแบบสอบถาม คือผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ปีการศึกษา 2558 โดยแยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 79 คน และครูผู้สอน จำนวน 79 คนรวมทั้งสิ้น 158 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเลือกผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษา จำนวน 1 คน ศึกษาพิเศษ จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับ 1 โรงเรียน จำนวน 24 คน รวมทั้งสิ้น 26 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม มี 3 ลักษณะได้แก่ การตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด มีค่าความเชื่อมั่น 0.966 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เชิงเนื้อหาจัดอันดับและหาค่าร้อยละ การทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานการจัดการศึกษาวิชาชีพพระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่าย รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและด้าน

การดำเนินงานตามนโยบาย ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานการจัดการศึกษาวิชาชีพพระดัมมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ไม่แตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานการจัดการศึกษาวิชาชีพพระดัมมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ดังนี้ การจัดสรรงบประมาณที่ใช้จัดการศึกษาวิชาชีพ จัดนิทรรศการตลาดแรงงานพบผู้ประกอบการ การสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการนำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาจัดการสอนพื้นฐานอาชีพ แนะนำอาชีพแก่ผู้เรียนรายงานผลการจัดการศึกษาวิชาชีพ

4. การสัมภาษณ์เชิงลึก แนวทางการบริหารงานการจัดการศึกษาวิชาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า สถานศึกษาควรจัดการสอนวิชาชีพตามบริบทชุมชน ความพร้อมของสถานศึกษา ความถนัดของผู้เรียน ปรับโครงสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิชาชีพ จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ในการจัดการศึกษา

**คำสำคัญ :** การบริหารจัดการศึกษาวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา

# Management of Professional Education of Junior High Schools under Buriram Primary Educational Service Area Office 3

Winai Mata<sup>1</sup>/ Sripin Poldech<sup>2</sup>

<sup>1</sup> M.Ed (Educational Administration), Buriram Rajabhat University, Thailand

<sup>2</sup> Advisor of Educational Administration program, Buriram Rajabhat University, Thailand

E-mail : winaimata@gmail.com

## Abstract

The purposes of this research were to study and compare the opinions of administrators and teachers on management of professional education of junior high schools under Buriram Primary Educational Service Area Office 3, classified by the sample's status. The sample consisted of 158 informants including 79 school administrators and 79 teachers at the educational opportunity expansion schools under Buriram Primary Educational Service Area Office 3. Moreover, one director of educational promotion section, one supervisor and 26 administrators of educational quality development group of the educational opportunity expansion schools were in-depth interviewed. The research instrument was a 3-parts questionnaire including check list, 5-rating scales and open-ended questions with the reliability of 0.966. The statistics used to analyze the obtained data were percentage, mean and standard deviation. The content analysis was also conducted. Moreover, the hypothesis was tested by using t-test. The research results revealed that:

1. The sample's management of professional education of junior high schools under Buriram Primary Educational Service Area Office 3 was overall found at a high level. Upon consideration each aspect, it showed that participation of communities and networks was ranked at the average highest level and was followed by student

quality development and implementation of policy while process of learning management was found at the average lowest level.

2. The sample's opinions on the aforementioned issue, classified by their status, were not different.

3. The following points of management of professional education of junior high schools under Buriram Primary Educational Service Area Office 3 were recommended and suggested by the samples: The budget should be provided for management of professional education; labor force should be exhibited in order to meet and talk to entrepreneurs; understanding about how to bring school curriculum based on Basic Education Core Curriculum (A.D. 2008) into use for teaching basic occupations should be established; careers should be guided for students; and the management of professional education should be reported.

4. Having in-depth interviewed the sample group; it revealed that career instructions should be taught in line with the community context, school readiness and students' aptitudes. Curriculum should be reconstructed in accordance with students' careers. Students should be given a chance to learn and practice by themselves. And educational management should also be collaborated with partners and networks.

**Keywords :** Management of Professional Education

## บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อนั้น จึงต้องจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณธรรมและมีมาตรฐานทัดเทียมกับนานาชาติโดยสถานศึกษาต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษา เน้นความเป็นไทยโดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยสาระหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553 : 3) สถานศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรให้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน และชุมชนในท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญ มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยองค์กรในชุมชนร่วมกับโรงเรียนช่วยกันสร้างหลักสูตรในท้องถิ่นของตนขึ้นมาให้เหมาะสมกับวัยและความต้องการของผู้เรียนโดยโรงเรียนในแต่ละท้องถิ่นมีการพัฒนาหลักสูตรในส่วน

ที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นและพื้นฐานงานอาชีพในท้องถิ่นของตนเองตามความเหมาะสม จากการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาจากส่วนกลางทำให้ทรัพยากร เช่น องค์ความรู้ วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชน ขาดการเชื่อมโยงกับการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวแม้จะสร้างความสำเร็จและเกิดผลดีหลายประการ แต่ในขณะเดียวกันส่งผลทางด้านลบ การศึกษาที่ผ่านมาได้แยกนักเรียนออกจากชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเอง ทำให้เกิดความไม่สมดุลทางเศรษฐกิจ มีปัญหาการว่างงานหรือขาดแคลนฝีมือแรงงานและไม่สอดคล้องต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 1) และพบว่า ผู้เรียนที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีแนวโน้มจะไม่ศึกษาต่อมากขึ้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องส่งเสริมให้สถานศึกษา จัดการศึกษา วิชาชีพให้แก่ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อเป็นการเตรียมผู้เรียนที่จบการศึกษา ภาคบังคับ และไม่ประสงค์จะเรียนต่อได้ค้นพบความถนัดและเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนได้มีทักษะ และเจตคติ สามารถประกอบอาชีพ หรือเข้าสู่ภาคแรงงานได้อย่างมีคุณภาพรวมทั้งสามารถศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพได้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีพื้นที่รับผิดชอบดูแลจัดการศึกษา จำนวน 8 อำเภอ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 79 โรงเรียน เพื่อแก้ปัญหา และส่งเสริมจัดการศึกษาวิชาชีพนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ดำเนินการตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดการศึกษาวิชาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานวิชาชีพ สามารถความรู้ไปใช้ในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารงานการจัดการศึกษาวิชาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยมาแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานการจัดการศึกษาวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เกี่ยวกับการบริหารงานการจัดการศึกษาวิชาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารงานการจัดการศึกษาวิชาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการจัดการศึกษาวิชาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

### วิธีดำเนินการวิจัย

#### 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 186 คน โดยแยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 79 คน และครูผู้สอน จำนวน 107 คน

#### กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ตอบแบบสอบถามได้มาจากการเลือกแบบมีจุดมุ่งหมายหรือแบบเจาะจง โดยเลือกผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนละ 1 คน และครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนละ 1 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 79 และครู จำนวน 79 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 158 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วย ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา 1 คน ศึกษาพิเศษ 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มละ 1 โรงเรียน รวม 24 คน รวมทั้งหมด 26 คน

#### เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานการจัดการศึกษาวิชาชีพ

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยศึกษาใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน การดำเนินงานตามนโยบาย และการมีส่วนร่วมของชุมชน และเครือข่าย ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตอนที่ 3 เป็นแบบข้อคำถามปลายเปิด (Opened Form) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.996

## 2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 แจกแบบสอบถามด้วยตนเอง ผลปรากฏว่า แบบสอบถาม จำนวน 158 ฉบับ สามารถเก็บรวบรวมมาได้ คิดเป็นร้อยละ 100

## 3. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบค่าที โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

## 4. ผลการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานการจัดการศึกษาวิชาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่าย อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้าน การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ด้านการดำเนินงานตามนโยบาย ด้านการบริหารสถานศึกษา ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เกี่ยวกับการบริหารงานการจัดการศึกษาวิชาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามสถานภาพและตำแหน่ง พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

## สรุปผลการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานการจัดการศึกษาวิชาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

## การอภิปรายผล

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานการจัดการศึกษาวิชาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีการสำรวจความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น กำหนดนโยบายของสถานศึกษา ให้ ส่งเสริมการประกอบอาชีพเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัย เอกปรัชญา ยานะสาร (2545 : 150-151) ศึกษาเรื่อง

การจัดการศึกษาวิชาชีพ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลป่าเมี่ยง อำเภอตอสะแกเขต จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ทุกด้านในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารงานการจัดการศึกษาวิชาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่ามีประเด็นสำคัญในรายด้านที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายดังนี้

1.1 ด้านการบริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครู ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2554 : 26) กล่าวว่า สถานศึกษาต้องพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านวิชาชีพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ให้สามารถใช้ทักษะวิชาชีพเป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้จริง เมื่อจบการศึกษาแล้วสามารถเรียนต่อในระดับสูงขึ้นหรือออกไปประกอบอาชีพได้

1.2 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการออกแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการกับอาชีพในท้องถิ่นทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูผู้สอนมีการกำหนดเป้าหมาย วิเคราะห์ข้อมูลด้านอาชีพ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับอาชีพที่ท้องถิ่นต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงทิพย์ แก้วประเสริฐ (2548 : 140) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการศึกษาวิชาชีพในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยผ่านองค์กรท้องถิ่น ตำบลน้ำโจ้ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง พบว่าก่อนการเปิดหลักสูตรครูมีการสำรวจความต้องการของชุมชนและหลักสูตรที่ต้องการ คือ เกษตรกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพได้ รวมทั้งต้องมีการเตรียมการเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน วิทยากร และห้องเรียนให้พร้อม มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

1.3 ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดอบรมหลักสูตรวิชาชีพท้องถิ่นตามความสนใจของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เรียนเรียนหลักสูตรวิชาชีพตามความถนัดของตนเอง ได้ปฏิบัติงานอาชีพ

โดยใช้เทคโนโลยีที่ตามความถนัด ผู้เรียนได้สาธิตแสดงผลงานและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของ

ตนเองสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ จินะชิต (2550 : 120) ได้ศึกษาเรื่องการสำรวจความสนใจในการเลือกศึกษาต่อสาขาอาชีพของนักเรียนไทยภูเขา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกองการศึกษาพิเศษ เขตภาคเหนือ พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกเรียนสาขาวิชาชีพของนักเรียนมากที่สุด คือ ความรัก ความชอบ และความสนใจในอาชีพของตนเอง นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าประโยชน์ของวิชาชีพ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การหาความรู้เพิ่มเติมหรือความก้าวหน้าก็สามารถทำได้ง่าย

1.4 ด้านการดำเนินงานตามนโยบาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีศูนย์การเรียนรู้ด้านอาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้ดำเนินการจัดหาแหล่งเรียนด้านอาชีพ วัสดุครุภัณฑ์ ห้องปฏิบัติการงานอาชีพ ร่วมมือกับสถานศึกษาอาชีพ สถานประกอบการ รวมทั้งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก แหล่งเรียนรู้ด้านอาชีพ และการปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับ ดวงทิพย์ แก้วประเสริฐ (2548 : 123) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาวิชาชีพในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยผ่านองค์กรท้องถิ่น ตำบลน้ำโจ้ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ด้านความต้องการในการจัดการศึกษาวิชาชีพในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน พบว่า ก่อนการเปิดหลักสูตรควรมีการสำรวจความต้องการของชุมชน พร้อมแหล่งเรียนรู้และหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนต้องมุ่งให้ผู้เรียนสามารถมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพได้

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่าย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการสำรวจ วิเคราะห์ ความต้องการจำเป็นของท้องถิ่น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาได้วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค ทำให้สถานศึกษาทราบความต้องการ สามารถกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สถานประกอบการ สถานศึกษาอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2554 : 26) กล่าวว่า สถานศึกษาต้องวิเคราะห์ศักยภาพ ทรัพยากร ความต้องการของท้องถิ่น เพื่อสามารถกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษา

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับการบริหารงานการจัดการศึกษาวิชาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะ พบว่า 5 อันดับแรกจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด ได้แก่ (1) ควรจัดสรรงบประมาณที่ใช้จัดการศึกษาวิชาชีพให้เหมาะสมเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน (2) ควรจัดนิทรรศการตลาดแรงงานพบผู้ประกอบการ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดแนวคิด ความสนใจ ความถนัดของตนเอง และความต้องการแรงงานของสถานประกอบการหรือสถาบันการศึกษา (3) ควรสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการนำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาจัดการสอนพื้นฐานอาชีพ (4) ควรจัดแนะแนวอาชีพแก่ผู้เรียน โดยเชิญวิทยากร ผู้ประกอบการ สถาบันการศึกษาในการให้ความรู้โดยตรงแก่ผู้เรียน (5) ควรการรายงาน

ผลการจัดการศึกษาวิชาชีพ แก่หน่วยงานต้นสังกัดรับทราบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงทิพย์ แก้วประเสริฐ (2548 : 140 ) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาวิชาชีพในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยผ่านองค์กรท้องถิ่น ตำบลน้ำโจ้ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง พบว่าก่อนการเปิดหลักสูตรควรมีการสำรวจความต้องการของชุมชนและหลักสูตรที่ต้องการ คือเกษตรกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพได้ รวมทั้งต้องมีการเตรียมการเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน วิทยากรและห้องเรียนให้พร้อม มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2554 : 26) กล่าวว่า สถานศึกษาจัดทำเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง

4. การสัมภาษณ์เชิงลึก แนวทางการบริหารงานการจัดการศึกษาวิชาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า สถานศึกษาควรจัดการสอนวิชาชีพตามบริบทชุมชน ความพร้อมของสถานศึกษา ความถนัดของผู้เรียน ปรับโครงสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิชาชีพ จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ในการจัดการศึกษา

### ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ภาคีเครือข่าย มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ความต้องการอาชีพของชุมชน สถานประกอบการ และสถานศึกษา อาชีวศึกษา ควรประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน และผู้ปกครองทราบ
2. ควรพัฒนาการจัดการศึกษาวิชาชีพของโรงเรียน โดยนำจุดเด่นด้านอาชีพ ของชุมชน สถานประกอบการ แล้วพิจารณาจัดการศึกษาตามบริบทที่สอดคล้อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน
3. ควรจัดประชุมครู คณะกรรมการสถานศึกษา ภาคีเครือข่าย สถานประกอบการ วิทยากร ภายนอก สถานศึกษาอาชีวศึกษา เข้าร่วม เพื่อสร้างความร่วมมือ และเปลี่ยนเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาวิชาชีพแก่ผู้เรียน

### เอกสารอ้างอิง

- ดวงทิพย์ แก้วประเสริฐ. (2548). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาวิชาชีพในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยผ่านองค์กรท้องถิ่น ตำบลน้ำโจ้ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. บุรีรัมย์ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2554). รายงานผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมและสนับสนุน การมีงานทำของนักเรียน นักศึกษา ให้มีรายได้ระหว่างเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาชีพพระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- วันเพ็ญ จินะชิต. (2550). การสำรวจความสนใจในการเลือกศึกษาสาขาอาชีพของนักเรียนไทยภูเขาศูนย์ มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกองการศึกษาพิเศษ เขตภาคเหนือ.
- เอกปรัชญา ยานะสาร. (2545). การจัดการศึกษาวิชาชีพโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลป่าเมี่ยง อำเภอต๋อยสะแก จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

